

Received / Makale Geliş Tarihi 06.01. 2024
Published / Yayınlanma Tarihi 29.02.2024
Volume / Issue (Cilt/Sayı)-ss/pp 11(104), 450-459

Research Article/Araştırma Makalesi
10.5281/zenodo.10732802

Mehmet Demirhan

<https://orcid.org/0000-0003-3053-8875>

Doktora Öğrencisi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana / TÜRKİYE

Oktay Uludağ

<https://orcid.org/0000-0001-6736-8713>

Milli Eğitim Bakanlığı, Elbistan / TÜRKİYE

Deprem Bölgesinde Görev Yapan Sınıf Öğretmenlerinin Motivasyonlarına İlişkin Görüşleri Opinions of Classroom Teachers Working in the Earthquake Region Regarding Their Motivation

ÖZET

Motivasyon, hayatın her alanında olduğu gibi meslek hayatında da oldukça önemlidir. Çünkü bir mesleğin/işin keyif verme düzeyi, üretimi, başarıyı ve verimliliği dolaylı veya doğrudan etkilemektedir. Bu çalışmada yaşanan 6 Şubat büyük depremi sonrası öğretmenlerin motivasyon algılarının nasıl olduğu, bu süreçte öğretmenleri motive eden durumların olup olmadığı, okul ortamında motivasyonlarını bozan durumların neler olduğu ve bunları çözmek için neler yaptıklarının ortaya konulması amaçlanmıştır. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Deprem bölgesinde görev yapan sınıf öğretmenlerinin deprem sonrası motivasyonları kendi söylemleriyle belirlenmek istendiği için durum çalışması (case study) deseni seçilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu 2023-2024 eğitim öğretim yılında Kahramanmaraş'ın Elbistan ilçesinde görev yapan 16 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmada seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu açıdan amaca uygun örneklem seçmek için araştırmaya katılan katılımcılar, halen deprem bölgesinde görev yapıyor olan ve depremi yaşamış olan öğretmenler arasından seçilmiştir. Araştırmadaki veriler 2023-2024 eğitim- öğretim yılının birinci yarısında yarı yapılandırılmış görüşme soruları ile toplanmıştır. Araştırmada elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda öğretmenlerin deprem sonrası motivasyonlarının düşük olduğu, okul ortamında motivasyonlarını olumsuz etkileyen psikolojik etkenlerin olduğu, motivasyonlarını olumsuz etkileyen durumlara karşı baş etme yönteminin hobilerine vakit ayırmak olduğu belirlenmiştir. Ayrıca öğretmenler deprem sonrası motivasyonlarına olumlu yönde etki eden durumun şükretmek kavramı olduğunu, Bakanlığın öğretmenlere bu süreçte destek vermesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Deprem, Motivasyon, Sınıf öğretmenleri, Afet.

ABSTRACT

Motivation is very important in professional life as well as in all areas of life. Because the level of enjoyment of a profession/ job directly or indirectly affects production, success and productivity. This study aims to reveal how the motivation perceptions of teachers after the February 6 great earthquake, whether there are situations that motivate teachers in this process, what are the situations that disrupt their motivation in the school environment and what they do to solve them. Case study design, one of the qualitative research designs, was used in the research. The case study design was chosen because it was desired to determine the post-earthquake motivations of classroom teachers working in the earthquake zone with their own discourses. The study group of the research consists of 16 classroom teachers working in the Elbistan district of Kahramanmaraş in the 2023-2024 academic year. The purposive sampling method, which is one of the non-random sampling methods, was used in the study. In this respect, the participants who participated in the study were selected from among the teachers who are still working in the earthquake zone and who have experienced the earthquake in order to select the appropriate sample for the purpose. The data in the study were published in the first half of the 2023-2024 academic year. The data obtained in the study were analyzed by content analysis method. As a result of the research, it was determined that the motivation of the teachers was low after the earthquake, there were psychological factors that negatively affected their motivation in the school environment, and the method of coping against the situations that negatively affected their motivation was to allocate time to their hobbies. In addition, teachers stated that the concept of gratitude is the situation that had a positive effect on their motivation after the earthquake and that the Ministry should support teachers in this process.

Keywords: Earthquake, Motivation, Classroom teachers, Disaster.

1. GİRİŞ

Dünyada meydana gelen değişim ve gelişmeler, örgütlerin mevcut yapısını ve bu örgütler içerisindeki sosyal ilişkileri etkilemektedir. Örgütler mesleğini benimseyen ve motivasyonu yüksek bireyler sayesinde dinamik kalabilmektedirler (Gülmez ve Özdemir, 2023). İnsanların, kendilerini motive eden şeyleri bilmesi ve bu doğrultuda davranışlarını ortaya koymasının oldukça önemlidir. Bu açıdan motivasyon bireylere ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla ile gösterdikleri davranışların sürekliliğini sağlar (İşgörür, 2020).

Motivasyon, bireylerin arzu ve isteklerine göre belirlenmiş olan bir hedef için harekete geçme sürecidir (Demiroğlu, 2023). Bireylerin neyi arzuladığı, neyi seçtiği ve bu seçim sonucunda neyi yaptığıdır (Keller, 2010). Yavuz ve Karadeniz (2009) motivasyonun özünü, gereksinimlerin karşılanması olarak ifade etmişlerdir. Çalışanların gerek yaşam gerek iş doyumunu elde etmeleri, kuruma olan bağlılıklarını artırır. Bu bağlılığın ve sadakatın artması, örgütteki verimliliği yükseltir (Demir, 2018).

Ülkelerin gelişmiş ülkelerin seviyesine ulaşabilmesi ve bireylerin içinde yaşadıkları çağa uygun yetişebilmesi için eğitimin önemli bir araç olduğu söylenebilir. Öğretmenler, eğitim ve öğretim sürecinin en önemli paydaşlarıdır. Bu bağlamda öğretmenlerin içinde buldukları psiko-sosyal durum eğitim-öğretim sürecini etkileyebilmektedir. Eğitim-öğretim ortamında öğretmenin motivasyonu, verimliliği, stres hali hangi yönde ise, bu ortamda yer alan tüm bireyler bundan önemli ölçüde etkilenebilmektedir. Bu açıdan öğretmenlerin motivasyonları yüksek olduğu takdirde eğitim-öğretim sürecinin daha verimli geçeceği söylenebilir (İşgörür, 2020). İstek duyulmadan yapılacak bir işin verimli bir şekilde ilerlemeyeceği, hatta çıktısının olumsuz olacağı bilinmektedir. Bu nedenle motivasyon düzeyleri düşük olan öğretmenlerin başarılı olmayacakları da rahatça söylenebilir (Demir, 2018). Öğretmenlerin eğitim-öğretim sürecinde aktif bir rol üstlenmesi, sürecin olumlu etkilerini de önemli ölçüde artırabilmektedir (Gölezlioğlu, 2023).

Motivasyon, insan davranışlarını yönlendirip etkileyebilen birbiri ile ilişkili inanç ve duygular bütünüdür (Wentzel, 1998). Bireylerin amaçlarını gerçekleştirebilmek için yeterli miktarda motivasyona gereksinimleri vardır (Kaya, 2022). Bir birey eğer motive olmuşsa, tasarladığı iş ya da eylemi uygulamaya geçirir, işi/eylemi en iyi şekliyle sonlandırmaya çalışır ve bu durumu istikrarlı bir şekilde sürdürmek ister (Monteiro, 2013). Yapılan araştırmalar göstermiştir ki, motivasyon yalnızca başarıyı değil, hemen hemen bireyin bütün gelişim alanlarındaki ilerlemesini mevcut halinden daha nitelikli düzeye getiren bir durumdur (Özbey, 2018).

Motivasyon, hayatın her alanında olduğu gibi meslek hayatında da oldukça önemlidir. Çünkü bir mesleğin/işin keyif verme düzeyi, üretimi, başarıyı ve verimliliği dolaylı veya doğrudan etkilemektedir (Kurt, 2005). Bireylerin eğitimini ve kişisel gelişimini amaç edinen bir okulun, eğitim-öğretim sürecini etkin bir şekilde devam ettirebilmesi için öğretmenlerin üzerlerine düşen görev ve sorumlulukları yerine getirmeleri gerekir. Öğretmenlerin görev ve sorumluluklarını yerine getirmelerinde istekli olabilmesi ve okullardaki verimliliğinin artabilmesi için de öğretmen motivasyonunun yüksek düzeyde olması gerekir (Telli vd 2023). (Telli, vd., 2023). Öğretmen performansı ve motivasyonunun okulların etkililiği üzerinde önemli bir etken olduğunu koyan çalışmalar, sosyal desteğin sağlandığı ve olumlu bir okul ikliminin oluşturulduğu kurumların, öğretmen ve diğer personellerin motivasyonuna ve iş doyumuna katkı sağladığını ortaya koymuştur (Scheopner, 2010).

Motivasyon, bireyin içindeki başarıya yetisini ortaya çıkarır ve bireyi hedeflediği istek ve arzularına götürmek için işleyen dinamik bir güçtür. Bu dinamik güce en fazla gereksinim duyulan örgütlerin başında eğitim kurumları gelmektedir. Çünkü motivasyon, başarı ve performans gibi kavramlarla ilişkilidir. Bu açıdan motivasyon, öğretmenin çalışma arzusunu, başarı ve performansını etkilemektedir (Kılıç, 2023). Öğretmenlerin motivasyonlarının sağlanması ve okula karşı bağlılıklarının güçlendirilmesi öncelikle okulun kendi yararına olan bir durumdur (Ertürk, 2016). Eğitim yöneticileri belirlenen hedeflere ulaşmak ve okulun başarısını artırmak için öğretmen motivasyonunu önemsemelidirler. Öğretmenlerin iyi motive olmaları yüksek performansa ve öğretmenlerin memnuniyetlerinin karşılanmasına katkı sunar (Kılıç, 2023).

Motive olmuş öğretmenlerin, okulun belirlenen amaç ve hedeflerine ulaşma yolunda göstereceği performansı arttırdığı söylenebilir (Ada vd., 2013). 6 Şubat 2023 tarihinde yaşanan 7.7. ve 7.6 şiddetli Pazarcık ve Elbistan merkezli büyük depremler öğretmenlerin psikolojisi üzerinde önemli etkiler bırakmış ve motivasyonlarını önemli düzeyde etkilemiştir. Bu noktadan hareketle bu çalışmada yaşanan büyük deprem sonrası öğretmenlerin motivasyon algılarının nasıl olduğu, bu süreçte öğretmenleri motive eden

durumların olup olmadığı, okul ortamında motivasyonlarını bozan durumların neler olduğu ve bunları çözmek için neler yaptıklarının ortaya konulması amaçlanmıştır.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

Bu araştırmada nitel araştırma desenlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Durum çalışması, bir gruba, bireyi veya kültür durumunu tanımlama, anlama veya tahmin etmeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır (Basse, 1999). Yin (2014), durum çalışmalarında güncel bir durum ya da olayın otantik ortamda, kendi gerçek yaşam alanında incelendiğini belirtmiştir.

Bu araştırmada deprem bölgesinde görev yapan sınıf öğretmenlerinin deprem sonrası motivasyonları kendi söylemleriyle belirlenmek istendiği için durum çalışması (case study) deseni seçilmiştir.

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2023-2024 eğitim öğretim yılında Kahramanmaraş'ın Elbistan ilçesinde görev yapan 16 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmada seçkisiz olmayan örnekleme yönteminden amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme yöntemi; derinlemesine araştırma yapabilmek için çalışmanın amacına uygun ve bilgi açısından da zengin durumların seçilmesidir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Bu açıdan amaca uygun örneklem seçmek için araştırmaya katılan katılımcılar, halen deprem bölgesinde görev yapıyor olan ve depremi yaşamış olan öğretmenler arasından seçilmiştir. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin demografik bilgileri Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Sınıf Öğretmenlerinin Demografik Bilgileri

	Gruplar	f
Cinsiyet	Kadın	8
	Erkek	8
Yaş	20-30 arası	1
	30-40 arası	11
	40-50 arası	4
Kıdem	0-10 yıl	4
	10-20 yıl	9
	20 ve üzeri yıl	3

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmadaki veriler 2023-2024 eğitim- öğretim yılının birinci yarısında yarı yapılandırılmış görüşme soruları ile toplanmıştır. Görüşme yapılmadan önce, katılımcılara görüşme ve çalışma konusu hakkında bilgi verilmiştir. Kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formu, görüşme sorularının ve katılımcıların kişisel bilgilerinin yer aldığı iki bölümden oluşmaktadır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanırken ilgili alanyazın detaylı şekilde taranmıştır. Ardından çalışmanın amacı göz önünde bulundurularak bu amaca yönelik görüşme soruları hazırlanmıştır. Çalışmadaki tüm sorular net ve açık bir şekilde ifade edilmiştir. Hazırlanan form iki uzman ve iki sınıf öğretmenin değerlendirmesine sunulmuştur. Uzmanların önerileri ve görüşleri dikkate alınarak forma son şekli verilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formu asıl uygulamada kullanılmadan önce dört sınıf öğretmeniyle pilot uygulama yapılmıştır. Katılımcılardan gelen dönütler, soruların amaca hizmet ettiğini ve açık- net bir şekilde anlaşıldığını ortaya koyduktan sonra asıl uygulamada kullanılmıştır.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. İçerik analizi yönteminde, birbirine benzeyen veriler belli tema ve kavramlar çerçevesinde bir araya getirilir; okuyucuların anlayabileceği şekilde düzenlenerek yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu amaç çerçevesinde araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin görüşleri belirli tema ve kategoriler oluşturularak tablolar halinde sunulmuştur.

2.5. Geçerlik ve Güvenirlik

Nitel araştırmalarda geçerlik ve güvenilirliğin sağlanmasında “uzman görüşü” ile “uzman incelemesi” uygulanan çeşitli yöntemlerdendir (Merriam, 2015). Araştırmacılar tarafından hazırlanan taslak halindeki görüşme formu, alanında uzman iki kişinin görüşüne sunulmuştur. Geri dönütler doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapılarak görüşme formuna son şekli verilmiştir. Nitel araştırmalarda alıntılar/fikirleri en doğal haliyle sunmak ve çalışma grubundaki katılımcılardan doğrudan alıntılar yapmak çalışmaların güvenilirliğini artırmaktadır (Büyüköztürk vd., 2019). Bu çalışmada araştırmacılar, çalışmanın güvenilirliğini

arttırmak için topladıkları verileri olduğu gibi aktarmışlardır. Katılımcıların içten, rahat ve samimi cevaplar vermeleri için kimlik/okul gibi bilgilerinin asla paylaşılmayacağı bilgisi kendilerine verilmiş ve katılımcılardan da araştırma için onay alınmıştır. Bununla birlikte geçerliği arttırmak için araştırma süreci ayrıntılı şekilde sunulmuştur.

3. BULGULAR

Araştırmacılar tarafından geliştirilmiş yarı yapılandırılmış görüşme formunda bulunan öğretmenlerin deprem sonrası motivasyon düzeyine ilişkin görüşleri tema ve kodlar halinde Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo2. Öğretmenlerin Deprem Sonrası Motivasyonlarına İlişkin Görüşleri

Temalar	Kodlar	f
Deprem sonrası motivasyon düzeyi	Düşük	12
	Orta	4
	Yüksek	1

Tablo 2 incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin deprem sonrası motivasyonlarının düşük olduğu görülmüştür. Öğretmenler; deprem sonrası değişen şartlar, öğrencilerinin göç etmesi ve öğrencilerde devam eden deprem tedirginliklerinin devam etmesi gibi nedenlerden ötürü motivasyonlarının düşük olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenler deprem sonrası motivasyonlarına ilişkin aşağıdaki yanıtları vermişlerdir:

“Motivasyonum çok düşük, eski öğrencilerimde kayıplar var. Öğrenci sayım azaldı. Yaşadığım şehirde sürekli yıkımlar var. Artçılar hala devam ediyor, korku, tedirginlik motivasyon düzeyimi azaltıyor.” (K6)

“Deprem sonrası motivasyon düzeyim oldukça düşük. Çünkü yaşadığımız olaylar insanı psikolojik yönden etkileyen olaylardı. Deprem sonrası hiçbir şey eskisi gibi olmadı.” (K7)

“Eskiye oranla çok düşük düzeyde görüyorum. Çünkü sürekli bir kaygı var. Okuldayken aklımız evde ya da öğrencilerimizde. Stres ve kaygı motivasyonunuzu düşürdü.”(K9)

“Oldukça düşük motivasyon ile hayatımızı devam ettirmekteyiz. İlk zamanlar yüksek motivasyona sahiptik tez zamanda toparlanacağız diye düşünüyordum. Ancak süreçte yıkımlar ve yapımların yavaş ilerlediğini gördükçe tayin isteyip gitmediğime dahi pişman oldum. Açıkça kaçarcasına gitmeyi doğru bulmayı 3 Nisandan beri görevimizin başındayız. Ancak kaçanların doğru yaptıklarını görüyorum. İlk fırsatta ben de kaçmayı düşünüyorum. Gerek kurum gerek idareciler yapılan hiçbir şeyi gösterilen fedakârlığı ve çabayı görmüyorlar.” (K15)

“Yüksek bir motivasyon içindeyim çünkü kayıp zamanımı bir an önce telafi edebileceğimi düşünüyorum.” (K8)

“ Deprem sonrası motivasyonumu orta düzeyde görüyorum. Kendi motivasyonumun yüksek olması yetmiyor çünkü öğrencilerin büyük bir travma yaşadığını hissedebiliyorum. Bu da yüksek motivasyonumu aşağı çekiyor.” K(14)

Öğretmenlerin yarı yapılandırılmış görüşme formunda bulunan öğretmenlerin deprem sonrası okul ortamında motivasyonlarını olumsuz etkileyen durumlara ilişkin açık uçlu soruya vermiş oldukları yanıtlar tema ve kodlar halinde Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3: Öğretmenlerin Deprem Sonrası Okul Ortamında Motivasyonlarını Etkileyen Olumsuz Durumlar

Temalar	Kodlar	f
Öğretmenlerin deprem sonrası okul ortamındaki motivasyonunu etkileyen olumsuz durumlar	Öğrenci kaybı	3
	İdari sıkıntılar	5
	Deprem psikolojik etkileri	8

Tablo 3 incelendiğinde öğretmenlerin deprem sonrası okuldaki motivasyon durumuna ilişkin görüşleri öğrenci kaybı, idari sıkıntılar ve depremin psikolojik etkileri ile kodlanmıştır. Buna göre öğretmenler depremin psikolojik etkilerinin öğrencilerde ve öğretmenlerde devam etmesinin okul ortamındaki motivasyonlarını olumsuz yönde etkilediğini belirtmişlerdir. Bunun yanında idari sıkıntıların ve öğrenci kayıplarının okul ortamındaki motivasyonlarını olumsuz etkilediği görülmüştür. Öğretmenler okul ortamındaki olumsuz motivasyonlarına ilişkin aşağıdaki görüşleri belirtmişlerdir:

“Öncelikle işgüzar birkaç müdür yüzünden apar topar öğretmenler göreve çağrıldı kalacak yer var mı diye soran olmadı. Kalacak yeri olanlar ne durumda su, ısınma, yol ulaşım her şey problem bir şekilde başladık. Öğrencilerim benim tek motivasyon kaynağımdır. Geldim ve bunu bir kez daha gördüm. Yine birbirimize destek olduk. Velilerim bile kalacak yer vs sordu ama kurum amirleri için

aynı şeyi söyleyemeyeceğim. O dönemde de rapor alıp gelmeyenler oldu. Biz almadık ama gördük ki alan ile almayan arasında da bir fark yok. Hatta alan arkadaşları takdir ettim. Bunun dışında okul ortamında motivasyon kaybı yaşayacağım bir durum olmadı.” (K15)

“Öğrencilerin yaşamış olduğu deprem korkusu derse odaklanmalarını olumsuz etkilemektedir. Çocukların yıkılan/yıkılacak binaları görmeleri, kimi ailelerin enkazdan çıkması, konteynir çadır hayatı çocuklarda ciddi travma oluşturmuş durumda. Bu yaşananlar okulda motivasyonumu etkilemektedir.” (K11)

“Herkesin güvenli bir evi olmamasından şikâyetçi oluşu. Öğrencilerin psikolojik olarak en olumsuz etkilenmiş olması. Bakanlığın öğretmenlerin psikolojisi düzeltmeden eğitim-öğretim kaygısına düşmesi. İdarecilerin belli bir süre izine gönderilmeyip deprem sürecinde çalıştırılmaları olumsuz etkiledi.” (K10)

“Birçok öğrencim başka şehirlere gitti. Öğrencilerimin depremle ilgili konuşmaları okul ortamında motivasyonumu olumsuz etkiliyor.” (K6)

“Deprem bölgesinde mevcut müdürlerin değiştirilerek yeni yönetimin olmasıyla birçok karışıklık meydana gelmiştir. Bu dönemde okul müdürlerinin değişmemesi gerekiyordu çünkü okulunu ve personeli en iyi tanıyan mevcut müdürüydü. Ayrıca tayin istedikten sonra vazgeçip iptal edilmesi ve bu durumun çok normalleşmesi düzenin oturmasına engel teşkil etmiştir. Kesinlikle bir yaptırımının olması gerektiğini düşünüyorum.” (K2)

Sınıf öğretmenlerinin deprem sonrası okul ortamında motivasyonlarını olumsuz etkileyen durumlara karşı baş yöntemlerine ilişkin görüşleri kapsamında oluşturulan tema ve kodlar Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4: Öğretmenlerin Motivasyonlarını Olumsuz Etkileyen Durumlara Karşı Baş Etme Yöntemleri

Temalar	Kodlar	f
Öğretmenlerin deprem sonrası okul ortamında motivasyonlarını olumsuz etkileyen durumlara karşı baş yöntemleri	Hobilerine vakit ayırmak	8
	Unutmaya çalışmak	4
	Şükretmek	4

Tablo 4 incelendiğinde öğretmenlerin deprem sonrası okul ortamında motivasyonlarını olumsuz etkileyen durumlara karşı baş yöntemleri hobilerine vakit ayırmak, unutmaya çalışmak ve şükretmek ile kodlanmıştır. Öğretmenler okul durumundaki olumsuz etkilere karşı daha çok hobilerine vakit ayırarak baş ettiklerini dile getirmişlerdir. Bununla birlikte unutmaya çalışmak ve şükretmenin diğer baş etme yöntemi olarak kullanıldığı görülmüştür. Öğretmenler deprem sonrası okul ortamında motivasyonlarını olumsuz etkileyen durumlara karşı baş yöntemlerini şu şekilde dile getirmişlerdir:

“Kitap okuyorum. Yazıyorum. Motivasyon kaybıma sebep olan etken veya kişi ne ise onular daha az iletişim kuruyorum. Eğer iletişim kurmadığım biri tepeden inme bir şekilde motivasyon kaybıma sebep oluyorsa. Örneğin bakanlığın bir uygulaması veya yerel yönetimlerin bir uygulaması gibi bu durumlarda kitaba ve kaleme sığınıp duygularımı yazıyorum. Samimi gördüğüm bir arkadaşım ile yapılan yanlış uygulama ve durumun eleştirisini yapıp bazen de sövüp sayıp rahatlıyoruz. Meslek ile ilgili bir motivasyon kaybında ise çocuklara onların masumiyetine sığınıyorum ve baş ediyorum. En son durumda da ilahi adalet deyip öte dünyaya havale ediyorum. Bir yaratıcı var o böyle uygun görmüş ise baş göz üstüne deyip canımızı biraz sıkıp yola devam ediyoruz.” (K15)

“Sakin kalmaya çalışmak, olumsuz düşünceleri aklıma getirmemek gibi yolları denemeye çalışıyorum. Ama ne kadar faydalı olur tartışılır.”

“Olumlu düşünmeye çalışıyorum. Böyle bir afetten sağ çıkmanın verdiği şükür hali motivasyonumu artırıyor. Öğrencilerime yeni şeyler öğretme arzusu aşıyorum kendime.” (K10)

“Mevcut durumu kabullenmeye ve alışmaya çalışıyoruz. Olumlu düşünme çalışması, sevilen hobileri tam yapamazsam da yapmaya çalışmak vb. Mesela antika merakım vardır, plak dinliyorum, kitap okuyorum.” (K4)

Sınıf öğretmenlerinin deprem sonrası motivasyonlarına olumlu yönde etki eden durumlara ilişkin açık uçlu soruya vermiş oldukları yanıtlar kapsamında oluşturulan tema ve kodlar Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5: Öğretmenlerin Deprem Sonrası Motivasyonlarına Olumlu Yönde Etki Eden Durumlar

Temalar	Kodlar	f
Öğretmenlerin deprem sonrası motivasyonuna olumlu yönde etki eden durumlar	Şükretmek	14
	Yok	2

Tablo 5 incelendiğinde öğretmenlerin deprem sonrası motivasyonlarına olumlu yönde etki eden durumlar şükretmek ve yok ile kodlanmıştır. Öğretmenler deprem sonrası motivasyonlarını olumlu yönde etki eden durumları daha çok şükretme kodu ile açıklamıştır. Yakınlarından ve akrabalarından kayıplarının olmaması motivasyonlarını olumlu yönde etkilerken, bir kısım öğretmenlerse herhangi bir olumlu durum söylememiştir. Öğretmenler deprem sonrası motivasyonlarına olumlu yönde etki eden durumları aşağıdaki şekilde dile getirmişlerdir:

“Aile bireylerim ve arkadaşlarımın zarar görmemiş olması motivasyonumu olumlu yönde etkiliyor.” (K11)

Yaşanan felaketten yakın ve uzak çevremden, akrabalarımın, en önemlisi ailemden herhangi bir kaybımın olmaması motivasyonuma olumlu etki eden tek faktör diyebilirim. (K9)

“Bolca şükür, nefes aldığına ve sevdiğinin var olduğuna daha çok şükretmeye başladım.” (K4)

“Olumlu etki eden tek durum arkadaşlarımızın sağ olması çocuklarımızın eşlerimizin sağ olması ve birbirimizle teselli bulmamız. “ (K2)

“Hayır yok, her şey eskiye göre daha kötü.” (K13)

Sınıf öğretmenlerinin görüşme formunda bulunan motivasyonunuzu olumsuz etkileyen bu durumlar için çözüm önerileriniz nelerdir sorusuna ilişkin görüşleri kapsamında oluşturulan tema ve kodlar Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6: Öğretmenlerin Motivasyonlarını Olumsuz Etkileyen Durumlara İlişkin Çözüm Önerileri

Temalar	Kodlar	f
Öğretmenlerin motivasyonlarını olumsuz etkileyen durumlar için çözüm önerileri	Bakanlık tarafından destek verilmesi	11
	Psikolojik destek	3
	İşine odaklanma	2

Tablo 6 incelendiğinde öğretmenlerin motivasyonlarını olumsuz etkileyen durumlar için çözüm önerileri; bakanlık tarafından destek verilmesi, psikolojik destek ve işine odaklanma ile kodlanmıştır. Öğretmenlerin motivasyonlarını olumsuz etkileyen durumlar için en fazla söyledikleri çözüm önerisi bakanlık tarafından destek verilmesi olmuştur. Bununla birlikte psikolojik destek, işine odaklanma da öğretmenlerin dile getirdiği çözüm önerileri arasındadır. Sınıf öğretmenleri motivasyonlarını olumsuz etkileyen durumlar için çözüm önerilerini şu şekilde belirtmişlerdir:

“Ağır hasarlı ve yıkılacak olan okulların bir an önce yıkılıp kısa süre içerisinde tekrar eski haline döndürülmesi ve öğretmenlerinin tekrar okuluna dönebilmesi bizim için olumlu etki olacaktır. Norm fazlası olarak kalmayı istemeyen birçok öğretmen var. Norm fazlası durumuna bir an önce çözüm bulunması gerekiyor bu dönemde norm güncellemelerinin yapılmaması gerekiyor.” (K5)

“Öğretmenler için güvenli konutlar sağlanmalı. Okullar güvenli ve sağlam olmalı. Bölgede çalışan memur ve öğretmenler 2 katı maaş almalı. Öğretmenlere sömestr ve yaz tatillerinde tatil bölgelerinde yerler ayarlanması.” (K8)

“Depremden sonra eksik kalan toplumsal yönlerin (barınma, sosyal faaliyetler vs.) giderilmesidir.” (K2)

“Öncelikle Bakanlığın deprem bölgesinde kalan öğretmenler için teşvik edici çözümler bulması gerekirdi. Öğretmenlerin barınma sorunu çözülmeliydi. Bakanlığa büyük iş düşüyordu.” (K10)

Görüşme formunda bulunan “Bakanlığın bu süreçte öğretmenlerin motivasyonunu artırmak için yaptıkları şeyleri yeterli buluyor musunuz?” sorusuna ilişkin açık uçlu soruya katılımcıların vermiş olduğu cevaplar kapsamında oluşturulan tema ve kodlar Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7: Öğretmenlerin Bakanlığın Bu Süreçte Yaptıklarına İlişkin Görüşleri

Temalar	Kodlar	f
Bakanlığın bu süreçte öğretmenlerin motivasyonunu arttırmak için yaptıkları şeyleri yeterli buluyor musunuz?	Yeterli	0
	Yeterli değil	16

Tablo 7 incelendiğinde “Bakanlığın bu süreçte öğretmenlerin motivasyonunu arttırmak için yaptıkları şeyleri yeterli buluyor musunuz?” sorusu yeterli ve yeterli değil ile kodlanmıştır. Öğretmenlerin tamamı deprem sürecinde Bakanlığın yaptığı şeyleri yeterli bulmadıklarını ifade etmiştir. Sınıf öğretmenlerinin Bakanlığın bu süreçte öğretmenlerin motivasyonunu arttırmak için yaptıkları şeyleri yeterli bulup bulmadıklarına ilişkin görüşleri şu şekildedir:

“Kesinlikle yeterli bulmuyorum. Başka kurumlar ve bakanlıklar personeline konteyner bölgesi ayarlarken MEB bu alanda sınıfta kaldı. Evi ağır hasarlı birçok arkadaşım kalacak yer bulamayıp okullarda yatıp kalktı.” (K15)

“Bakanlığımız elinden geleni yapmaya çalışmış fakat yeterli demek mümkün değil. Öğrenci sayısına bakılmaksızın yapılan plansız atamalar, zamansız bir tarihte okulların açılması(24 Nisan 2023) vs gibi çalışmalar bu yetersizliğin temeli olabilir.” (K11)

“Hayır. Öğretmenler ve idareciler kendileri afetzede olmalarına rağmen onlardan çok şey istendi. 10 yaşından küçük çocuğu olan öğretmenlerin göreve çağrılmamaları ancak diğerlerinin çağrılmaları haksızlıktı. Çünkü öğretmen iyileşmeden öğrencilerini iyileştiremezdi.” (K10)

“Bakanlığın yapmış olduğu herhangi bir çalışma göremiyorum. Deprem bölgesindeki öğretmenlere tazminatı bile 6 aylığını anlaşımlardı. Burada kalan öğretmene teşvik edici bir çözüm bulmaları gerekiyor. Deprem bölgesinde çalışan öğretmenlere hizmet puanı 4 puan veriliyor bence çok az.” (K2)

“Deprem bölgesine göre yapan öğretmenler için herhangi bir şey yapıldığını görmüyorum tayin dışında kalanlar için cazip şeyler yapılabilirdi.” (K7)

Sınıf öğretmenlerinin görüşme formunda bulunan “Bakanlık bu süreçte öğretmenlerin motivasyon düzeyini arttırmak için neler yapmalıdır?” sorusuna ilişkin soruya vermiş oldukları yanıtlar tema ve kodlar halinde Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8: Öğretmenlerin Bakanlığın Bu Süreçte Yaptıklarına İlişkin Görüşleri

Temalar	Kodlar	f
Bakanlık bu süreçte öğretmenlerin motivasyon düzeyini arttırmak için neler yapmalıdır?	Ekonomik destek	13
	Manevi destek	3

Tablo 8 incelendiğinde “Bakanlık bu süreçte öğretmenlerin motivasyon düzeyini arttırmak için neler yapmalıdır?” sorusu ekonomik destek ve manevi destek ile kodlanmıştır. Bakanlığın deprem sürecinde öğretmenlerin motivasyon düzeyini arttırmak için yapması gereken önemli desteğin ekonomik destek olabileceği görülmüştür. Bazı öğretmenler de verilecek manevi desteğin motivasyonlarını arttırabileceğini belirtmişlerdir. Öğretmenler, Bakanlığın bu süreçte öğretmenlerin motivasyon düzeyini arttırmak için yapabileceklerini aşağıdaki şekilde ifade etmişlerdir:

“Ek ders ücretleri artırılabilir ve bu öğretmene yük olarak görünmemelidir. Öğretmene motivasyon çalışmaları yapılabilir Özellikle seminerlerde bu tarz etkinliklere yer verilebilirdi. Deprem bölgesi öğretmenlerinin maaşları iyileştirilebilirdi.” (K3)

“Birçok kuruluş ve bakanlık çalışanının barınma ihtiyacı karşılandı konteyner ve prefabrik olarak. Milli Eğitim Bakanlığı da öğretmenlerinin barınma ihtiyacını karşılayabilirdi. Barınma ihtiyacının giderilmemesi öğretmenin kendine güvende hissetmemesine neden oldu. Bakanlığın Temel ihtiyaçlara önem vermesi gerekir.” (K4)

“Deprem bölgesi kalan öğretmenlere daha fazla tazminat verilmeliydi. Öğretmenlere daha fazla ek puan verilmeliydi. Norm fazlası öğretmenler bu geçici süreçte idare edilmeliydi.” (K16)

“Maaşlar çift olmalı. Öğretmenle ücretsiz tatillere gönderilmeli, diğer kurumlarda olduğu gibi sağlam öğretmen lojmanları yapılmalı, başarı belgesi verilmeli.” (K9)

“Koşulsuz tayin hakkı verilebilir, deprem bölgesinde kalan/kalmak zorunda kalan öğretmenler için özlük haklarında kalıcı ve memnun edecek düzenlemeler yapılmalı.” (K11)

“Deprem bölgesinde çalışanların maaşlarını farklı tutmalı. Polis ve jandarmaların aldığı terör parası gibi farklı bir kalem ücret ödemesi yapılmalıdır. Ücretsiz Sosyal ve kültürel faaliyetler düzenlemeli. Bu bölgede ayda bir hafta okullar tatil olmalı. Her gün yıkım görüp toz soluyan öğretmenleri dönemsel olarak farklı şehirlerde öğretmen evlerinde konaklamasını sağlamalı. En azında birkaç gün de olsa öğretmene rahatlama sağlanmalı. Tebdili mekânda ferahlık var demişler. Özlük hakları iyileştirilmeli. Deprem bölgesinde çalıştığı için emekliliğe yönelik özel bir düzenlemeler yapılmalı. Giden ile kalan arasındaki adaleti veya eşitliği sağlamalı. Şehir toplandıktan sonra bu bölgeye tekrar dönmek isteyenleri kabul etmemeli. Kısaca deprem bölgesinde görevine devam eden öğretmeni önemli ve değerli hissettirmeli.” (K13)

4. SONUÇ ve TARTIŞMA

Araştırma sonucunda öğretmenlerin deprem sonrası motivasyonlarının düşük olduğu görülmüştür. Öğretmenler bu durumu öğrencilerin başka illere nakil gitmesi, çevrede yaşanan yıkımlar, öğretmenlerin barınma sorunu yaşaması, artçı depremlerin hala devam etmesi, psikolojik kaygının henüz bitmemiş olmaması gibi nedenlerle dile getirmiştir. Öğretmenler; eğitimin amaçlarının gerçekleştirilmesinde, eğitim-öğretimin faaliyetlerinin uygulanmasında, öğrenci-veli-yönetici arasındaki eşgüdümün sağlanmasında ve öğrencilerin motive edilmesinde en öncelikli unsurdur (Doğan ve Koçak, 2014). Ada vd., (2013) Sınıf öğretmenlerinin motivasyonlarının sağlanmasında içsel etkenden çok dışsal etkenlerin etkili olduğunu belirtmiştir. Bir diğer çalışmada öğretmenlerin motivasyonlarını etkilemede fiziksel şartlar, ekonomik durumlar gibi unsurların önemli yere bir yere sahip olduğu görülmüştür (Gümüştaş ve Gülbahar, 2022). Araştırma sonucunda elde ettiğimiz öğretmenlerin motivasyonlarının düşük olması durumunun depremden kaynaklı dış etkenlerden kaynaklandığı görülmektedir.

Araştırmanın bir başka sonucuna göre öğretmenler okul ortamında motivasyonlarını olumsuz etkileyen durum olarak depremin psikolojik etkilerini ön plana çıkarmıştır. Deprem sonrası psikolojik etkilerin insanları her alanda etkilediği gibi iş yaşamını da etkilediği açıktır (Yıldız ve Akkoyun, 2023). İnsan davranışlarına yön vermek isteyen hemen hemen herkesin başvuracağı en güçlü yöntemin motivasyon olduğu söylenebilir. Öğretmenler okulda yapacakları etkinlik/aktivitelerle öğrencilerinin motivasyon ve başarısını yükseltirken, aynı zamanda kendilerinin doyum ve motivasyonlarını da yükseltebilirler (İlgar, 2004). Bu kapsamda depremin psikolojik etkilerini atlatmak için öğretmenlere farklı etkinlik/aktiviteler yapmaları önerilebilir.

Araştırmada öğretmenlerin deprem sonrası okul ortamında motivasyonlarını olumsuz etkileyen durumlara karşı baş etme yönteminin hobilerine vakit ayırmak olduğu görülmüştür. Taş (2021) pandeminin öğretmenlerin günlük yaşamına etkilerini incelediği makalesinde öğretmenlerin hobilerine vakit ayırmasının onları olumlu etkilediğini ortaya çıkarmıştır. Bu sonuç araştırmadan elde ettiğimiz sonuçlarla örtüşmektedir.

Araştırmanın bir diğer sonucunda öğretmenlerin deprem sonrası motivasyonlarına olumlu yönde etki eden durumun şükretmek kavramı olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin ölüm, yıkım gibi daha kötü durumlarla karşı karşıya gelmemesi bu düşüncede etkili olmuştur. Benzer şekilde Göcen (2012) yaptığı çalışmada şükretmenin psikolojik iyi olmada önemli bir etken olduğunu tespit etmiştir.

Araştırmada elde edilen bir diğer sonuca göre öğretmenler motivasyonlarını olumsuz etkileyen durumlar için çözüm önerisi olarak Bakanlık tarafından öğretmenlere destek verilmesini tavsiye etmiştir. Bununla birlikte öğretmenler bu süreçte Bakanlığın öğretmenlere yeteri kadar destek vermediğini belirtmiştir. Bakanlığın öğretmenlere herhangi bir teşvik, psikolojik ya da ekonomik destek vermemesi motivasyonlarını olumsuz etkilemiştir. Taş ve Korkmaz (2019) yaptıkları çalışmada öğretmenlerin ekonomik koşullarının iyileştirilmesinin motivasyonlarında önemli bir etken olduğunu belirlemişlerdir. Eğitim kurumları farklı özellik ve niteliklere sahip kişilerden oluşmaktadır. Bu kurumlardaki yönetim uygulamaları, öğretmenlerin motivasyon düzeylerini artıracak önemli etkenlerden biri olarak sayılmaktadır (Yakışıklı vd., 2023).

Okullarda yapılan her türlü düzenleme ve gelişim dolaylı veya doğrudan öğretmenlerin eliyle gerçekleştirilmektedir. Öğretmenlerin motivasyon düzeyleri, takındığı olumlu tutum ve davranışlar eğitim-öğretim sürecinin gelişmesini sağlarken, düşük motivasyon, olumsuz tutum ve davranışlar ise bu süreçlerin gerilemesine hatta duraklamasına neden olabilmektedir. Bu sebepten okullarda öğretmenlerin olumlu tutum ve davranışlar geliştirmesini destekleyici, motivasyonlarını yükseltici etkenleri ön plana çıkarmakta yarar vardır (İhtiyaroğlu, 2017).

5. ÖNERİLER

Bu çalışma deprem bölgesi olan Kahramanmaraş'ın Elbistan ilçesinde görev yapan sınıf öğretmenleri ile yürütülmüştür. Çalışmanın başka benzerlerinin depremden fazlaca etkilenen Hatay, Malatya, Adıyaman illerinde diğer branş öğretmenleri ile yapılması önerilebilir.

Bu çalışma nitel bir araştırma olup daha büyük gruplar üzerinde genelleme yapmaya uygun tarama türünde nicel araştırmalar yapılabilir.

Çalışma sonucunda Milli Eğitim Bakanlığı'nın afet sonrası öğretmenleri yeteri kadar desteklemediği bulgusundan hareketle Bakanlığın öğretmenleri motive edecek maddi ve manevi destekler sunması önerilmektedir.

Deprem, sel, yangın gibi büyük afetlerde travma sürecini rahat atlatmaları için öğretmenlere rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri sunulmalıdır.

Bakanlığın mevcut yönetmeliklere ek olarak sadece afet durumlarında kullanılacak kapsamlı düzenlemeler hazırlaması gerektiği görülmektedir.

KAYNAKÇA

- Ada, Ş., Akan, D., Ayık, A., Yıldırım, İ., ve Yalçın, S. (2013). Öğretmenlerin motivasyon etkenleri. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(3), 151-166.
- Bassey, M. (1999). *Case study research in educational settings*. Buckingham: Open University Press.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2019). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Demir, S. (2018). *Okul yöneticilerinin kullandıkları motivasyonel dil ile öğretmen motivasyonunun incelenmesi*. [Yayınlanmamış Doktora Tezi]. (503857), Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep Üniversitesi.
- Demiroğlu, İ. H. (2023). Örgütsel Sessizliğin Öğretmen Motivasyonu Üzerine Etkisi. *Balkan & Near Eastern Journal of Social Sciences (BNEJSS)*, 9(2).
- Doğan, S., ve Koçak, O. (2014). Okul yöneticilerinin sosyal iletişim becerileri ile öğretmenlerin motivasyon düzeyleri arasındaki ilişki. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 20(2), 191-216.
- Ertürk, R. (2016). Öğretmenlerin iş motivasyonları. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 1-15.
- Göcen, G. (2012). *Şükür ve psikolojik iyi olma arasındaki ilişki üzerine bir alan araştırması*. [Yayınlanmamış Doktora Tezi]. (314792), Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara Üniversitesi.
- Gölezlioğlu, Y. N. (2023). *Öğretmen motivasyonunu etkileyen veli tutum ve davranışları*. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. (793817), Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Gülmez, H. & Özdemir, T. (2023). Sınıf öğretmenlerinin mesleki yabancılaşma ve motivasyon düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(1), 427-448.
- Gümüştas, Z. ve Gülbahar, B. (2022). Öğretmenlerin mesleki motivasyonunu etkileyen etkenler. *Pearson Journal*, 7(20), 180–200. <https://doi.org/10.46872/pj.538>.
- Ilgar, Ş. (2004). Motivasyon aktiviteleri ve öğretmen. *HAYEF Journal of Education*, 1(2), 211-222.
- İhtiyaroğlu, N. (2017). Yapısal ve psikolojik güçlendirmenin öğretmen motivasyonu üzerindeki etkisi. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), 361-378.
- İşgörür, N. (2020). *Okul yöneticilerinin öğretmen motivasyonunu artırmaya yönelik yararlandığı motivasyon araçları*. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. (635965), Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bahçeşehir Üniversitesi.
- Kaya, Y. (2022). *Üniversite öğrencilerinde bilişsel davranışçı yaklaşım temelli çevrimiçi akademik motivasyon psikoeğitim programının akademik motivasyon ve akademik erteleme üzerindeki etkisi*. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. (399487), Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Akdeniz Üniversitesi.

- Keller, M. J. (2010). *Motivational design for learning and performance: The ARCS model approach*. New York: Springer Publishing.
- Kılıç, Y. (2023). Kamu ve özel okul öğretmenlerinin motivasyon düzeylerinin karşılaştırılması. *Turkish Journal of Educational Studies*, 10(1), 1-22.
- Kurt, T. (2005). Herzberg'in çift faktörlü güdüleme kuramının öğretmenlerin motivasyonu açısından çözümlenmesi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(1), 285-299.
- Merriam, S. B. (2015). Qualitative research: Designing, implementing, and publishing a study. In *Handbook of research on scholarly publishing and research methods* (pp. 125-140). IGI Global.
- Monteiro, V. (2013). Promoting reading motivation by reading together. *Reading Psychology*, 34(4), 301-335.
- Özbey, S. (2018). Okul öncesi dönem çocuklarında motivasyon ve öz düzenleme becerileri üzerine bir inceleme. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(65), 26-47.
- Scheopner, A. (2010). Irreconcilable differences: Teacher attrition in public and catholic schools. *Educational Research Review*, 5, 261-277.
- Taş, H. (2021). COVID-19 pandemisi sürecinde uygulanan uzaktan eğitimin paydaş görüşleri bağlamında değerlendirilmesi. *Eğitim ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 12(23), 23-49.
- Taş, S., ve Korkmaz, İ. (2019). Sınıf Öğretmenlerinin Motivasyonunu Etkileyen Faktörler. *Sportive*, 2(1), 12-24.
- Telli, R., Telli, H., ve Kurt, C. (2023). Okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin yaratıcı liderlik ve öğretmenlerin motivasyonu hakkındaki görüşlerinin incelenmesi. *Eurasian Academy of Sciences Journal*, 49(1), 30-47.
- Wentzel, K. R. (1998). Social relationships and motivation in middle school: The role of parents, teachers, and peers. *Journal of Educational Psychology*, 90(2), 202.
- Yakışıklı, A., Yavuz, S., Asmaz, C. B., ve Karagedik, H. (2023). Okul yöneticilerinin liderlik stillerinin öğretmen motivasyonuna etkisi. *Ulusal Eğitim Dergisi*, 3(5), 864-878.
- Yavuz, C., ve Karadeniz, C.B. (2009). Sınıf öğretmenlerinin motivasyonunun iş tatmini üzerine etkisi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(9), 507-519.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (11. Baskı)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, B., ve Akkoyun, A. Z. (2023). Deprem sonrası psikiyatrik destek. *İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 8(2), 817-820.
- Yin, R. K. (2014). *Case study research: Designs and methods* (5th edition). Los Angeles: Sage.